

SINTERKLAAS

5 en 6 december

Sinterklaas: 5 en 6 december

In november is Sinterklaas, net als ieder jaar, met een stoomboot vanuit Spanje in Nederland aangekomen. Iedereen heeft deze intocht op televisie kunnen volgen. Voor iedereen, maar vooral voor de kinderen, is het weer feest. Op 5 december deelt Sint met hulp van zijn vele Pieten, geschenken uit. Dan is het pakjesavond. De volgende dag, als hij jarig is, gaat hij weer terug naar Spanje.

Het Sinterklaasfeest is een traditioneel feest met vaste elementen, die al vele jaren niet veranderd zijn: de Sinterklaasliedjes die gezongen worden, het snoepgoed dat in alle hoeken van de kamer wordt gestrooid, de verlanglijstjes die we allemaal maken. Ook in deze lesbrieven kunnen en willen we daar niet omheen. We beginnen echter met een historisch verhaal over de geboorte en jeugd van Sint, de vele wonderen die hij heeft verricht en proberen te verklaren hoe Sint vanuit Klein-Azië (Turkije) in Spanje terecht is gekomen. We sluiten af met een leuke puzzel- en kleuropdracht.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 4 en 5 (7-9 jaar)

Vakken

Oriëntatie op mens en wereld

Samenleving

16 de leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in onze samenleving beschrijven, waaronder in elk geval

- enkele vormen van groepsgedrag en factoren die daarvoor bepalend zijn

Doelstellingen

- Leerlingen is de herkomst van het Sinterklaasfeest duidelijk
  - Enkele wezenlijke kenmerken van het Sinterklaasfeest zijn in kaart gebracht
- Dit zonder dat kinderen die nog in Sinterklaas geloven hun geloof kwijtraken

Bronnen en links

- Feesten en rituelen, K-J. Klijn, Centrum voor Mondiaal Onderwijs, Nijmegen, 1997
- Leren over feest is ook een feest, H. van Hest en P. Brekelmans, TELEAC/NOT, 2000

Dank

Wij danken de NPS, gemeente Gent, dhr. Abbas, Jan-Willem Rosenboom en de beheerder van www.zoz.nl voor hun toestemming voor overname van illustraties.

W

Werkbladen

Sinterklaas, wie kent hem niet

Zo begint een van de vele Sinterklaasliedjes. En inderdaad, wie kent hem niet. Sinterklaas is die grote kindervriend die elk jaar de mooiste cadeautjes brengt, ... als je tenminste niet heel erg stout bent geweest.

Eigenlijk is het niet netjes dat wij hem Sinterklaas noemen. Zijn echte naam is namelijk Sint Nicolaas. Maar gelukkig vindt hij het niet zo erg als je hem gewoon Sinterklaas noemt. We kennen allemaal Sinterklaas, maar we weten maar heel weinig van hem. Wie weet wanneer en waar hij geboren is? Wie weet waarom hij 'Sint' wordt genoemd? Wij wisten het in ieder geval niet en hebben het daarom aan hem gevraagd.

Wij: Goedendag Sinterklaas. U bent de grote vriend van alle kinderen in Nederland. Toch weten de kinderen in Nederland maar heel weinig over u. Mogen wij u enkele vragen stellen over uw jeugd?

Sint: Natuurlijk jongen, maar dat is wel al héél lang geleden, Sint weet zich misschien niet alles meer te herinneren.

Wij: Waar bent u geboren?

Sint: Ik ben geboren in een klein havenstadje, in Patara. Dat ligt in Klein-Azië. Dat heet tegenwoordig anders. Jullie zouden het nu Turkije noemen. Mijn geboortedorp bestaat helaas niet meer. Als je daar gaat kijken, vind je alleen nog maar enkele steenhopen.

Wij: Wanneer bent u geboren?

Sint: Oei, dat is zo lang geleden. Dat weet ik niet meer precies. Eens even kijken, dat moet in het jaar 270 of in 280 zijn geweest.

Wij: Waarom noemen ze u 'Sint'?

Sint: Wel, dat is een lang verhaal. Heb je even tijd? Ja? Goed, dan zal ik het je uitleggen. Ik kom uit een rijke familie. Als klein kind zag ik veel arme mensen om mij heen. Zij hadden het veel slechter dan ikzelf. Ik heb toen al mijn spullen aan die arme mensen weggegeven. Zij konden dat veel beter gebruiken dan ik. Toen ik een jaar of 15 was, ben ik priester geworden. En toen ik twintig was, hebben ze mij gekozen als bisschop van Myra. Myra is een stad in Klein-Azië, uh sorry, in Turkije, niet zo ver van mijn geboortedorp Patara. Ook Myra bestaat helaas niet meer.

Maar om een lang verhaal kort te maken: ik ben zo'n 50 jaar lang bisschop van Myra geweest. In die tijd heb ik, al zeg ik het zelf, een groot aantal wonderen verricht. Ze hebben met toen heilig verklaard. En een heilige spreek je aan met 'Sint', in mijn geval dus Sint Nicolaas.

Wij: Kunt u iets meer over die wonderen vertellen? Onze lezertjes in Nederland zijn daar zeker in geïnteresseerd.

Sint: Mijn eerste wonder heb ik verricht op de dag toen ze mij bisschop maakten. Wij waren in de kerk waar ze mij tot bisschop zouden inwijden. Een van de aanwezige vrouwen had net haar kind in bad gestopt. In die tijd hadden ze nog geen warm water dat uit de kraan kwam. Het water werd warm door een kuip met water op het vuur te zetten. Die vrouw had dus net haar kind in de badkuip gedaan, was naar de kerk gekomen en was vergeten dat de kuip nog steeds op het vuur stond. Het vuur brandde en brandde maar en het kind dreigde toen levend te worden gekookt. Ik heb er toen voor gezorgd dat het kind niets zou overkomen. Toen de moeder thuis kwam, speelde het kind gewoon in het kokende water, zonder ook maar een schrammetje op te lopen.

Wij: Wauw, wat goed van u. U zegt: 'Mijn eerste wonder'. Heeft u dan nog meer wonderen verricht?

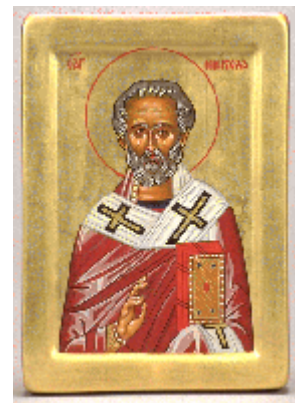

Foto: www.zoz.nl

Sint: Jazeker! Ik herinner me nog als de dag van gisteren die drie meisjes. Hun vader was zo arm dat hij zijn dochters geen geld kon geven voor een bruiloft. Dat vond ik zo zielig, dat ik drie nachten achter elkaar een buidel met goudstukken door het raam naar binnen heb gegooid. Gek genoeg vielen die goudstukken steeds in de schoenen van één van die meisjes. Na drie nachten hadden ze genoeg geld om toch te kunnen trouwen.

Wij: Kunt u nog een wonder noemen?

Sint: Ik vertel niet zo graag over mijzelf, maar goed omdat jullie zo aandringen. Een ander wonder is het verhaal van de drie jongens. Ik was een keer in een restaurant aan het eten. Ik bestelde wat pekelvlees (= gezouten vlees). Toen de eigenaar me dat vlees gebracht had en ik ervan proefde, vond ik het maar raar smaken. Opeens kreeg ik een idee. Ik liep naar de kelder, naar het pekelvat en ik zag meteen dat de eigenaar drie jongens in stukken had gehakt, met zout bestrooid en in het pekelvat gegooid. Ik heb even mijn ogen gesloten en hopla, toen sprongen de jongens levend en gezond het vat uit.

Wij: Zó! En dat was uw laatste wonder?

Sint: Nee, ik heb er nog veel meer verricht. Ik heb drie onschuldige zeelieden die ter dood veroordeeld waren bevrijd. En ik heb verschillende schipbreukelingen van de verdrinking gered. Maar laten we er nu maar over ophouden, ik word er verlegen van.

Wij: Een andere vraag dan. Verricht u nu nog steeds wonderen?

Sint: Nee, daar heb ik tegenwoordig geen tijd meer voor. Ik ben het hele jaar bezig met cadeautjes inkopen en alles inpakken. In december moet ik dan de cadeautjes aan de kinderen geven. Dat doe ik samen met mijn Pieten, maar het is nog steeds heel veel werk.

Wij: Wij zullen u niet langer van uw werk houden, maar nog één vraag. U woont tegenwoordig niet meer in Turkije, maar in Spanje. Waarom bent u verhuisd?

Sint: Oei. Dat ben ik vergeten. Maar misschien kunnen de kinderen mij helpen mijn geheugen op te frissen?

1. Hoe oud is Sinterklaas?
2. Waar komt de gewoonte vandaan om cadeautjes in de schoen te doen?
3. Kunnen jullie Sinterklaas helpen?

Maak een opstel waarin je fantaseert over de verhuizing van Sinterklaas van Turkije naar Spanje. Misschien doet hij onderweg wel allerlei andere plaatsen aan? Jullie opstel kan Sinterklaas helpen zich te herinneren hoe het echt gegaan is.

4. Teken op onderstaande kaart de reizen van Sinterklaas aan, ook jullie fantasiereis.

Sinterklaasliedjes

- Sinterklaas kapoentje, gooi wat in mijn schoentje?
- Zie de maan schijnt door de bomen, makkers staakt uw wild geraas.
- Vol verwachting klopt ons hart, wie de koek krijgt, wie de gard.
- Hoe huppelt zijn paardje het dek op en neer, hoe waaien de wimpels al heen en al weer
- Sinterklaas, goed heiligman, trek je beste tabberd an

1. Als je Sinterklaasliedjes zingt, merk je dat er soms moeilijke woorden in zitten. Dat komt omdat de liedjes en de woorden al heel oud zijn. Weet jij wat de volgende woorden betekenen? Kijk in een woordenboek als je het niet weet.

Foto: Jan-Willem Rosenboom

- Kapoentje =
- Geraas =
- Gard =
- Wimpel =
- Tabberd =

Zijn er nog meer woorden uit andere liedjes die je niet kent?

2. De Muziekpiet gaat een nieuw Sinterklaaslied maken. Het is wel een beetje een luie Piet. Hij pakt uit vijf verschillende Sinterklaasliedjes één zin. Het heeft de zinnen gewoon onder elkaar gezet. Zou Sinterklaas dat mooi vinden? Uit welke liedjes heeft de Muziekpiet een zin gepakt?

Zin	Komt uit
O jongens, jongens, het is zo'n baas	
Die verdwaalt is zeker...	
't Heerlijk avondje is gekomen	
En we zingen en we springen en we zijn zo blij	
Dank u, Sinterklaasje	

3. De cadeautjes die in de oude Sinterklaasliedjes voorkomen, zou jij nu misschien niet meer willen hebben (of toch wel?):

- O, kom er eens kijken, wat ik in mijn schoentje vind*
- Alles gekregen van die goede Sint*
- Een pop met krulletjes in het haar*
- Een snoezig jurkje kant en klaar*
- Twee kaatseballen in een net*
- Een letter van banket.*

Maak met een groepje kinderen een nieuw Sinterklaaslied met daarin moderne cadeaus. Dat kan op de melodie van *O, kom er eens kijken* of op de melodie van *Zie ginds komt de stoomboot* of *Zie de maan schijnt door de bomen*.

Verlanglijstjes

Als het Sinterklaasfeest er aan komt, maken we een verlanglijstje. Daar zetten we cadeaus op die we graag van Sint willen krijgen. Dan moet je afwachten of de Sint je die zal geven.

opdracht

1. Bekijk de verlanglijstje van Erik, Herman, Angélique en Helma. Welke hobby hebben ze volgens jou?

Een muismat met een leuke afbeelding

Een rekje voor CDROM's
Een computer die iets terug kan zeggen

Computerspelletjes van Pokémon

Erik

De Star Wars-films op video

Foto's van André Kuiper
Een retourtje naar de maan
Lidmaatschap van de Nederlandse Jeugdvereniging voor Ruimtevaart en Sterrekunde

Herman

Een leesboek om onderweg in de auto of het vliegtuig te lezen
Een fototoestel
Een koffer die niet zwaarder wordt ook al stop je die helemaal vol

Een schrift

Marij

Foto's van Stefan Veen
Een shirt met de naam van mijn club
Een hockeystick die de bal de kant op laat gaan die je wilt
Sportschoenen

Helma

Erik heeft als hobby:
Marij heeft als hobby:

Herman heeft als hobby:
Helma heeft als hobby:

2. Maak zelf een verlanglijstje. Zet daar je naam en dingen op die je nodig hebt voor als het beroep dat je graag wilt hebben als je groot bent. Geeft het briefje door aan je buurman of buurvrouw. Laat die het beroep raden dat jij wilt hebben.
3. Bedenk drie cadeaus die je graag zou willen hebben, maar die je in géén enkele winkel kunt kopen.
Geef ook aan waarom je die niet kunt kopen.

4. Het uitdelen of strooien van snoep en andere lekkere dingen heeft altijd bij het Sinterklaasfeest gehoord.
Welke lekkernijen horen wel bij Sinterklaas en welke niet?
Maak twee lijstjes en vergelijk deze met je buurman of buurvrouw.

Marsepein, hamburgers, pepernoten, drop, speculaas, chips, taai-taai, schuimpjes, ijsjes, borstplaat, suikerspin, chocolade letters, frites, banketstaven, banket-letters, oliebollen, kauwgum, chocolade muntgeld, cola-flesjes, dropsleutels, lachebekjes, stroopwafels, penny-wafels, suikerbeesten, zoethout, chocolade sigaretten, trekdrops, spekkies, krentjes, autodrop, lollies, toffees, tum-tum, chupa chups, pepermunt, pinda's, chocolade kikkers, chocolade muizen, strooigoed

5. Welke snoepgoed vind je het lekkerst en waarom? Maak een gedicht waarin je Sinterklaas vraagt om deze snoepsoorten. Versier het gedicht met tekeningen.
6. Extra vragen voor klassengesprek:
- Zou je dan veel snoep eten?
  - Kun je zelf nieuw Sinterklaassnoepgoed bedenken?
  - Mag je thuis met Sinterklaas meer snoepen dan anders?
  - Ken je snoepgoed uit andere landen dat in Nederland niet te koop is, welk?
  - Niet iedereen vindt zoetheid lekker. Ook zijn er mensen die geen suiker mogen hebben. Wat voor lekkernijen zou je voor hen kunnen bedenken?
  - In wat voor een soort snoepfabriek zou je willen werken?
7. Pepernoten bakken!

Benodigdheden:

125 gram bloem
125 gram zelfrijzend bakmeel
100 gram boter
90 gram bruine basterdsuiker
2 eetlepels water
1 mespuntje zout
1 eierdooier
1 theelepel Speculaaskruiden
1/2 theelepel kaneel
1 mespuntje gemalen
anijszaad

Bereiding:

Kneed alle ingrediënten door elkaar tot een soepele bal deeg. Laat deze bal 1 uur op een koele plaats rusten, bijvoorbeeld de koelkast. Smeer de bakplaat in met boter.

De helft van het deeg is goed voor één bakplaat pepernoten. Draai van de helft van de deegbal kleine balletjes ter grootte van een knikker. Leg de balletjes op gelijke afstand op de bakplaat. Druk elk balletje een beetje plat met de duim. Bak de pepernoten in 20 minuten gaar in een op 160 graden voorverwarmde oven. Laat ze daarna afkoelen.

8. Knip de stukken uit, leg ze in de goede volgorde, plak ze op de achterkant met een plakbandje aan elkaar en je hebt een mooie kleurplaat!

Tekening: dhr. Abbas

Sinterklaas, wie kent hem niet

Als de kinderen nog moeite met lezen hebben, kunt u het verhaal op werkblad 2 ook voorlezen, waar nodig eventuele ‘moeilijke’ woorden in uw eigen bewoordingen uitleggend.

1. Trek van het jaartal 270 of 280 af en u hebt de leeftijd van Sint.
2. Sint gooide goudstukken die in de schoenen van de meisjes terechtkwamen

Sinterklaasliedjes

U kunt alvorens aan de opdracht te beginnen, de liedjes die op dit werkblad genoemd worden eerst met uw leerlingen zingen.

1. Kapoentje = letterlijk: gecastreerde haan, maar het wordt vooral als een vleiwoord voor Sinterklaas gebruikt en betekent zoiets als kwajongen.

Geraas = lawaai

Gard = bosje rijsthout, gebruikt om iemand een afstraffing mee te geven

Wimpel = vlag

Tabberd = mantel, bovenkleed

2. Sinterklaas zal het niet mooi vinden, omdat het niet rijmt.

Zin	Komt uit
O jongens, jongens, het is zo'n baas	De zak van Sinterklaas
Die verdwaald is zeker...	Hoor, wie klopt daar kinderen
't Heerlijk avondje is gekomen	Zie de maan schijnt door de bomen
En we zingen en we springen en we zijn zo blij	Sinterklaasje kom maar binnen met je knecht
Dank u, Sinterklaasje	Sinterklaas kapoentje

Verlanglijstjes

Op deze werkbladen volgt een hele reeks opdrachten. Kies voor u zelf de leukste uit.

1. Erik heeft als hobby: computers
 Herman heeft als hobby: ruimtevaart
 Marij heeft als hobby: reizen
 Helma heeft als hobby: hockey

2. De lijstjes kunt u op het bord ophangen en de leukste of meest originele eruit halen.

3. Op het lijstje zouden zaken kunnen staan die je niet kunt kopen, zoals vriendschap bijvoorbeeld of eigenschappen als muzikaliteit. Ook kunnen leerlingen hier eigen fantasiecadeaus bedenken.

4. Het meest gebruikt als sinterklaas-snoepgoed: marsepein, pepernoten, speculaas, suikergoed, taai-taai, schuimpjes, chocolade letters, banketstaven, banketletters, borstplaat, suikerbeesten, chocolade sigaretten, chocolade muntgeld, chocolade kikkers, chocolade muizen, stroigoed

Toelichting

Speculaaspoppen zijn voorstellingen van Germaanse goden uit de oudheid: Freija en Wodan. In deftige families kregen de jongens een speculaaspop met de godin Freija en de meisjes een pop met Wodan. Het stuk koek dat een meisje dan kreeg, heette een 'speculaasvrijer'. De poppen waren bedoeld als geluk brengende koeken: mannen en vrouwen hoopten dat ze erdoor gelukkig zouden trouwen en kinderen krijgen.

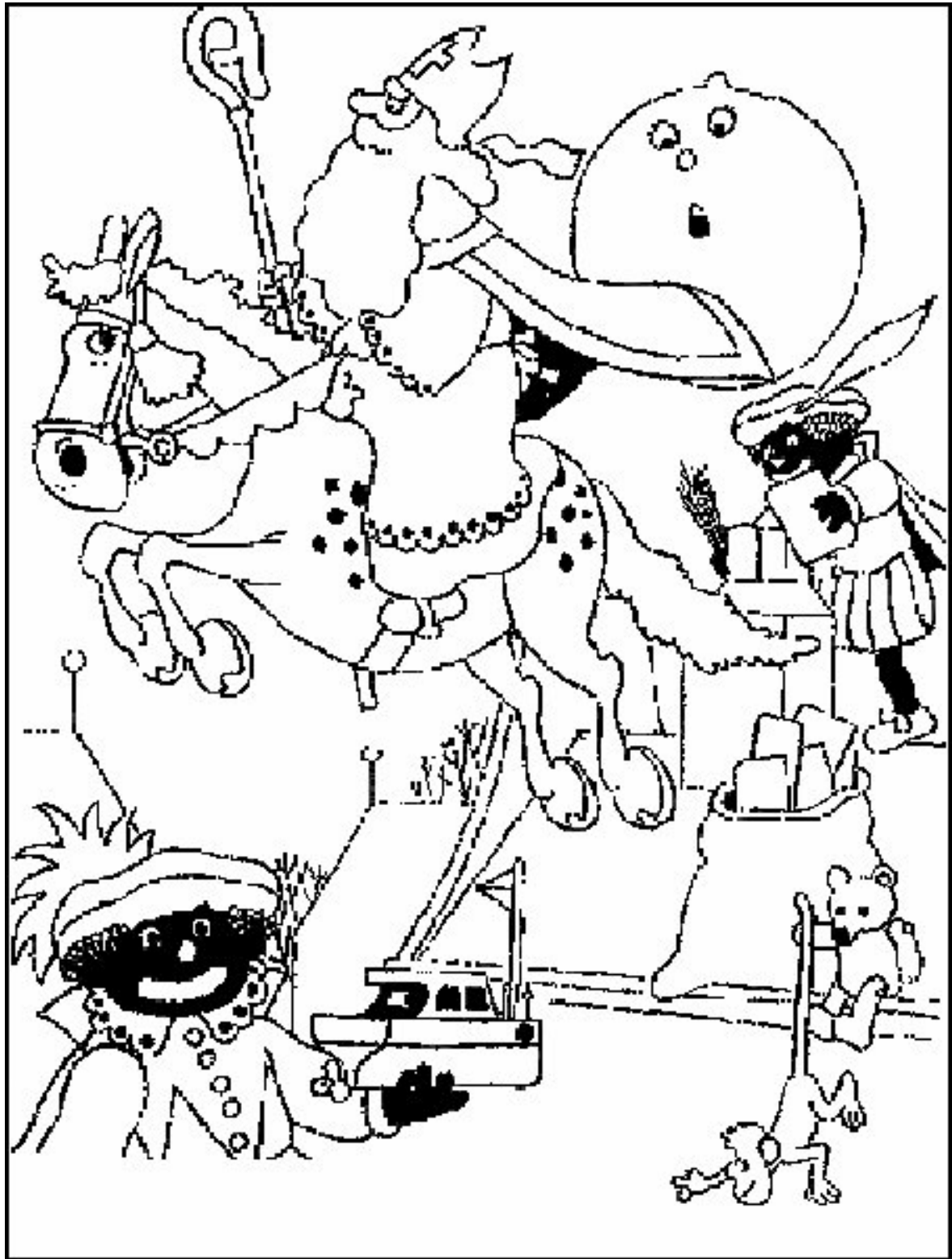
Marsepein stamt uit de zeventiende eeuw. Sinterklaas was toen, behalve een gulle kindervriend ook 'huwelijksmakelaar'. De heilige Sint Nicolaas was de beschermheer van het huwelijk en het gezin. Rond 5 december konden jongens met een stuk marsepein een meisje hun liefde verklaren. Deze gewoonte van toen is vergelijkbaar met het sturen van een valentijnskaart nu. Soms werd een taaitaipop gegeven, maar dat was als belediging bedoeld.

Het strooien van pepernoten verwijst naar vroegere vruchtbaarheidsriten die in de sinterklaastijd werden opgevoerd. Het is te vergelijken met het gooien van confetti of rijst bij een bruiloft. Het idee dat Sinterklaas uit Spanje komt (en niet uit Turkije), heeft te maken met de handelsschepen die in de zestiende eeuw uit Spanje naar Nederland kwamen en allerlei kostbare geschenken en lekkernijen meebrachten.

- 5/6. Laat de leerlingen in groepjes werken. Daarna per groep presentatie en uitleg. Hierna eventueel verdergaan met de extra vragen voor het klassengesprek.
7. Het leukste is het natuurlijk om de pepernoten in de klas te bakken. U heeft daarvoor alleen een oventje nodig.

8. De kleurplaat met de stukken in de juiste volgorde ziet er zo uit:

Meer informatie op internet:

<http://www.sint.nl>
De enige echte sinterklaassite

<http://www.sintnicolaas.org>
De site van het Amsterdams comité met aparte pagina's over Sint, Piet en het Paard.

<http://www.omroep.nl/nps/tv/sint/>
Een verslag (vorig jaar) en vooraankondiging (dit jaar) van de intocht van Sinterklaas

<http://www.pinkelotje.nl/sinterklaas.html>
Liedjes, recepten, kleurplaten en nog veel meer

<http://www.loesje.nl/interpret/oud/sintverh.html>
Algemene handleiding tot onderscheid van de echte sinterklaas en alle hulpklazen, beunhazen en andere paashazen

